NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PEDRO CRUZ VILLALÓN
prednesené 29. marca 2011 [1]

1. Prejednávané spojené veci, ktoré nadväzujú na návrhy Bundesgerichtshof (Nemecko) a Tribunal de grande instance de Paris (Francúzsko), nastoľujú predovšetkým viacero otázok týkajúcich sa výkladu článku 5 bodu 3 nariadenia (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [2].

2. Vnútroštátne súdy sa pýtajú najmä na rozsah právomoci vnútroštátnych súdov na rozhodovanie v sporoch týkajúcich sa porušenia práv na ochranu osobnosti prostredníctvom internetovej stránky. Je známe, že Súdny dvor sa už vyjadril k uplatneniu článku 5 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 (ustanovenie bolo vtedy obsiahnuté v Bruselskom dohovore z 27. septembra 1968) na prípady poškodenia dobrého mena [3] v tlači v rozsudku Shevill a i. vyhlásenom v roku 1995 [4]. Obidve v súčasnosti položené otázky umožnia Súdnemu dvoru vyjadriť sa k spôsobilosti tohto rozhodnutia prispôsobiť sa zásadne zmenenej situácii, keď tlač v tlačenej podobe stále rýchlejšie a nezvratným spôsobom ustupuje elektronickým komunikačným prostriedkom šíreným prostredníctvom internetu.

3. To poukazuje na faktor, ktorý bol nepochybne vždy prítomný v problematike porušenia práv na ochranu osobnosti pri spoločenskej komunikácii v akejkoľvek forme. Súdna ochrana uvedených práv totiž nemôže opomínať skutočnosť, že tieto práva sa musia potvrdiť v kontexte *napätia* spojeného so slobodou komunikácie [5], s ktorou musia byť v rovnováhe. Je nutné uvedomiť si komplexnosť tejto situácie, aby bolo možné vyvodiť správnu úvahu o hlavnom predmete týchto spojených vecí, ktorým nie je nič iné ako

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — Nariadenie Rady z 22. decembra 2000 (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

3 — Hneď na úvod uvádzam, že pojem „poškodenie dobrého mena“ používaný Súdnym dvorom v rozsudku Shevill a i. sa v tomto konaní uplatňuje v širšom zmysle ako synonymum výrazu „porušenie práv na ochranu osobnosti“. V návrhoch sa prikloním k použitiu tohto posledne menovaného výrazu s výnimkou použitia termínu „poškodenie dobrého mena“ v prípadoch, keď odkazujem na rozsudok Shevill a i., v ktorom bol tento výraz pôvodne použitý Súdnym dvorom.

4 — Rozsudok zo 7. marca 1995, C-68/93, Zb. s. I-415.

5 — Články 7 a 11 Charty základných práv Európskej únie.

vymedzenie medzinárodnej súdnej právomoci v sporoch vyvolaných porušením práv na ochranu osobnosti na „sieti“.

4. Bundesgerichtshof sa napokon tiež pýta, či je právo Únie, a konkrétne článok 3 smernice 2000/31/ES [6] o elektronickom obchode na internete, kolíznou normou stanovujúcou rozhodné právo uplatniteľné na mimozmluvnú zodpovednosť vyplývajúcu z konaní porušujúcich práva na ochranu osobnosti prostredníctvom internetovej stránky.

I — Právny rámec Únie

5. Nariadenie č. 44/2001 stanovuje súbor pravidiel o súdnej právomoci a uznávaní rozhodnutí na účely zjednotenia kritérií rozhodujúcich pre určenie súdov, ktoré majú právomoc v občianskych a obchodných veciach. Ciele uvedeného nariadenia sú uvedené v jeho odôvodneniach, spomedzi ktorých treba na účely týchto návrhov zdôrazniť tieto:

„(11) Normy súdnej právomoci musia byť vysoko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného a právomoc založená na tomto kritériu musí byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet konania alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iné kritérium väzby. Bydlisko (sídlo) právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci.

(12) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho výkonu súdnictva.“

6. Nariadenie v ustanoveniach o súdnej právomoci vo svojom článku 2 všeobecne stanovuje právomoc založenú podľa bydliska žalovaného:

„*Článok 2*

1. Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.

…“

6 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode („smernica o elektronickom obchode“) (Ú. v. ES L 178, s. 1; Mim. vyd. 13/025, s. 399).

7. Článok 3 nariadenia umožňuje výnimku zo všeobecného kritéria právomoci, ak sú splnené podmienky uplatnenia osobitných kritérií uvedených v oddieloch 2 až 7 kapitoly II. Spomedzi týchto osobitých kritérií je potrebné zdôrazniť kritérium uvedené v článku 5 bode 3:

„*Článok 5*

Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte

…

3. vo veciach nárokov na náhradu škody z iného ako zmluvného vzťahu, na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody.“

8. Smernica 2000/31 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode, vo svojom článku 1 ods. 4 zdôrazňuje, že „táto smernica neustanovuje dodatočné pravidlá medzinárodného práva súkromného, ani sa nezaoberá súdnou právomocou.“

9. Článok 3 ods. 1 a 2 smernice 2000/31 stanovuje pravidlo vzájomného uznávania nasledovným spôsobom:

„*Článok 3*

Vnútorný trh

1. Každý členský štát zabezpečí, aby služby informačnej spoločnosti poskytované poskytovateľom služieb, ktorý má sídlo na jeho území, boli v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami, ktoré sa uplatňujú v príslušnom členskom štáte a ktoré spadajú do koordinovanej oblasti.

2. Členské štáty nemôžu z dôvodov spadajúcich do koordinovanej oblasti obmedziť slobodu poskytovania služieb informačnej spoločnosti z iného členského štátu.“

II — Skutkové okolnosti

A — *Vo veci eDate Advertising (C-509/09)*

10. V roku 1993 bol pán X, nemeckej štátnej príslušnosti a s bydliskom v Nemecku, odsúdený nemeckým súdom na trest odňatia

slobody na doživotie za vraždu známeho nemeckého herca. V januári 2008 bol pán X podmienečne prepustený.

11. eDate Advertising GmbH (ďalej len „eDate“) je rakúska spoločnosť prevádzkujúca internetový portál, ktorej internetová stránka sa označuje za „liberálne a politicky nezávislé médium“ určené „homosexuálom, bisexuálom a transsexuálom“. Od 23. augusta 1999 eDate šírila pre svojich čitateľov informáciu o pánovi X, ktorého menovite označila a uviedla, že pán X, ako aj jeho brat (tiež odsúdený za ten istý trestný čin), podali na Bundesverfassungsgericht (nemecký ústavný súd) sťažnosť proti rozsudku, ktorým boli odsúdení.

12. Dňa 5. júna 2007 vyzval pán X žalovanú, aby ukončila šírenie informácií o jeho osobe, jeho žiadosť však zostala bez písomnej odpovede, hoci o niekoľko dní neskôr, dňa 18. júna 2007, bola dotknutá informácia stiahnutá z internetovej stránky.

13. Pán X sa obrátil na nemecké súdy a žiadal, aby sa spoločnosti eDate zakázalo na celom nemeckom území zverejňovať akúkoľvek informáciu, ktorá sa ho týka. Tak Landgericht Hamburg, prejednávajúci vec na prvom stupni, ako aj Hanseatisches Oberlandesgericht, vyhoveli pánovi X.

14. Na obidvoch stupňoch spoločnosť eDate žalobu namietala spochybňujúc medzinárodnú súdnu právomoc nemeckého občianskeho súdu. eDate podala opravný prostriedok „Revision“ proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní na Bundesgerichtshof a opätovne poukazovala na absenciu právomoci nemeckých súdov, ktorá je predmetom troch prejudiciálnych otázok položených vnútroštátnym súdom.

B — *Vo veci Martinez (C-161/10)*

15. Dňa 3. februára 2008 britský denník *Sunday Mirror* uverejnil vo svojom internetovom vydaní súbor fotografií spolu s textom pod názvom „Kylie Minogue sa vrátila k Olivierovi Martinezovi“. Článok popisoval stretnutie dvojice v Paríži, pričom odkazoval na skutočnosť, že „sa minulý rok rozišli“ a uvádzal, že „romantická 23 hodinová prechádzka“ potvrdzuje obnovenie ich milostného vzťahu. Článok tiež uverejnil určité vyjadrenia Roberta Martineza, otca Oliviera Martineza.

16. Olivier Martinez a Robert Martinez, obidvaja francúzskej štátnej príslušnosti, žalovali spoločnosť MGN Limited založenú podľa anglického práva, ktorá vlastní denník *Sunday Mirror,* na Tribunal de grande instance de Paris. Obaja sa domnievajú, že informácia

uverejnená týmto médiom predstavuje porušenie práva na rešpektovanie ich súkromného života a práva na prejav osobnej povahy Oliviera Martineza. Žalovaná bola predvolaná na súd dňa 28. augusta 2008, kde spochybnila medzinárodnú súdnu právomoc francúzskeho súdu tvrdením, že medzinárodnú právomoc majú britské súdy, konkrétne High Court of Justice.

17. Tribunal de grande instance po tom, ako vypočul účastníkov konania a položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku (zamietnutú z dôvodu zjavného nedostatku právomoci [7]), sa opätovne obrátil na Súdny dvor s cieľom potvrdiť rozsah právomoci francúzskych súdov.

III — Prejudiciálne otázky a konanie na Súdnom dvore

18. Dňa 9. decembra 2009 bol Súdnemu dvoru doručený návrh Bundesgerichtshof na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-509/09, ktorým boli položené tieto otázky:

„1. Má sa formulácia ‚miesto, kde... by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody', ktoré sa uvádza v článku 5 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len ‚nariadenie č. 44/2001') vykladať v prípade (hroziaceho) porušenia práv na ochranu osobnosti obsahom internetových stránok v tom zmysle,

že dotknutá osoba môže podať žalobu na zdržanie sa konania proti prevádzkovateľovi internetových stránok bez ohľadu na to, v ktorom členskom štáte je prevádzkovateľ týchto stránok usadený, takisto na súdy každého členského štátu, v ktorom môžu byť internetové stránky prezerané,

alebo

je podmienkou právomoci súdov členského štátu, v ktorom prevádzkovateľ internetových stránok nie je usadený, aby existovala osobitná spojitosť napadnutého obsahu alebo internetových stránok so štátom sídla súdu (spojitosť s dotknutým štátom) presahujúca technické možnosti zobrazenia?

2. Ak je uvedená osobitná spojitosť so štátom sídla súdu nevyhnutná:

Podľa akých kritérií sa táto spojitosť určuje?

7 — Uznesenie z 20. novembra 2009, Martinez, C-278/09, Zb. s. I-11099.

Je rozhodujúce, či sú napadnuté internetové stránky svojím prevádzkovateľom cielene zamerané (aj) na užívateľov internetu v štáte sídla súdu, alebo postačuje, že existuje objektívna spojitosť medzi informáciami zobraziteľnými na internetových stránkach a štátom sídla súdu v tom zmysle, že podľa okolností konkrétneho prípadu, najmä na základe obsahu sporných internetových stránok, skutočne mohol alebo môže v štáte sídla súdu vzniknúť konflikt protikladných záujmov – záujmu žalobcu zachovať svoje práva na ochranu osobnosti a záujmu prevádzkovateľa vytvárať svoje internetové stránky a poskytovať informácie?

Je pri stanovení osobitnej spojitosti so štátom sídla súdu dôležitý počet zobrazení sporných internetových stránok v štáte sídla súdu?

3. V prípade, že na potvrdenie právomoci nie je potrebná osobitná spojitosť so štátom sídla súdu, alebo ak pre túto právomoc postačuje, aby existovala objektívna spojitosť medzi spornými informáciami a štátom sídla súdu v tom zmysle, že podľa okolností konkrétneho prípadu, najmä na základe obsahu sporných internetových stránok mohol alebo môže v štáte sídla súdu vzniknúť konflikt protichodných záujmov, a ak osobitná spojitosť so štátom sídla súdu nie je podmienená minimálnym počtom zobrazení sporných internetových stránok v štáte sídla súdu:

Má sa článok 3 ods. 1 a 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (ďalej len ‚smernica o elektronickom obchode') vykladať v tom zmysle,

že je potrebné pripísať týmto ustanoveniam charakter kolíznych noriem v tom zmysle, že aj v oblasti občianskeho práva stanovujú výlučné uplatňovanie práva platného v štáte pôvodu, pričom vylučujú uplatnenie vnútroštátnych kolíznych noriem,

alebo

v prípade týchto právnych predpisov ide o hmotnoprávny korektív, ktorým sa obsahovo mení a obmedzuje na požiadavky krajiny pôvodu hmotnoprávny výsledok práva, ktoré bolo podľa vnútroštátnych kolíznych noriem stanovené za rozhodné právo?

V prípade, že článok 3 ods. 1 a 2 smernice o elektronickom obchode je kolíznou právnou normou:

Stanovujú uvedené ustanovenia iba výlučné uplatnenie hmotného práva platného

v krajine pôvodu, alebo tiež uplatnenie kolíznych noriem platných v tejto krajine tak, že je naďalej možný spätný odkaz práva krajiny pôvodu na právo krajiny určenia?“

19. Dňa 6. apríla 2010 bola Súdnemu dvoru doručená prejudiciálna otázka položená Tribunal de grande instance de Paris, ktorá bola formulovaná takto:

„Majú sa článok 2 a článok 5 bod 3 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach vykladať tak, že priznávajú právomoc súdu členského štátu rozhodovať o žalobe podanej z dôvodu porušenia práv na ochranu osobnosti, ku ktorému mohlo dôjsť uverejnením informácií a/alebo fotografií na internetovej stránke spravovanej v inom členskom štáte spoločnosťou so sídlom v tomto druhom štáte, alebo tiež v ďalšom členskom štáte, v každom prípade inom než v prvom členskom štáte:

— buď pod jedinou podmienkou, že táto internetová stránka môže byť prezeraná z tohto prvého štátu,

— alebo iba keď medzi skutočnosťou súvisiacou so škodou a územím tohto prvého štátu existuje dostatočná, podstatná alebo významná spojitosť, a v tomto druhom prípade, ak táto spojitosť môže vyplývať:

— z počtu pripojení na spornú stránku z tohto prvého členského štátu, vyjadreného v absolútnej hodnote alebo pomerne vzhľadom na všetky pripojenia na uvedenú stránku,

— z bydliska, či dokonca zo štátnej príslušnosti osoby podávajúcej žalobu z dôvodu porušenia jej práv na ochranu osobnosti, či vo všeobecnosti dotknutých osôb,

— z jazyka, v ktorom je šírená sporná informácia, alebo z akejkoľvek inej skutočnosti, ktorá môže preukázať úmysel prevádzkovateľa tejto stránky obrátiť sa konkrétne na verejnosť tohto prvého štátu,

— z miesta, kde došlo k uvádzaným skutočnostiam a/alebo kde boli vyhotovené fotografické snímky, ktoré boli prípadne uverejnené na internete,

— z iných kritérií[?]“

20. Vo veci eDate Advertising (C-509/09) zástupcovia eDate a pána X, vlády Dánska, Nemecka, Grécka, Talianska, Luxemburska,

Rakúska a Spojeného kráľovstva, ako aj Európska komisia, predložili písomné pripomienky.

21. Vo veci Martinez (C-161/10) spoločnosť MGN Limited, vlády Dánska, Francúzska a Rakúska, ako aj Komisia, predložili písomné pripomienky.

22. Uznesením z 29. októbra 2010 predseda Súdneho dvora rozhodol o spojení vecí C-509/09 a C-161/10 v súlade s článkom 43 rokovacieho poriadku.

23. Dňa 22. novembra 2010 pán X požiadal Súdny dvor o poskytnutie právnej pomoci, jeho návrh bol zamietnutý uznesením z 10. decembra 2010.

24. Pojednávanie sa konalo 14. decembra 2010 za prítomnosti zástupcov MGN Limited a eDate, splnomocnených zástupcov vlády Dánska a Grécka, ako aj Komisie.

IV — O prípustnosti prejudiciálnej otázky vo veci eDate Advertising (C-509/09)

25. Talianska republika sa domnieva, že otázky nastolené vo veci eDate Advertising treba považovať za neprípustné, pretože spoločnosť eDate spornú informáciu v nadväznosti na žiadosť žalobcu stiahla. Podľa talianskej vlády žaloba na zdržanie sa konania podaná pánom X. z tohto dôvodu nesúvisí s otázkami týkajúcimi sa výkladu položenými Súdnemu dvoru.

26. Podľa ustálenej judikatúry môže Súdny dvor za výnimočných okolností preskúmať kontext, v rámci ktorého sa vnútroštátny súd obrátil na Súdny dvor. Odmietnuť návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný vnútroštátnym súdom je možné len vtedy, ak je zrejmé, že požadovaný výklad práva Spoločenstva nesúvisí s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, alebo pokiaľ ide o problém hypotetickej povahy [8].

27. Vzhľadom na skutkový a procesný kontext veci eDate Advertising sa domnievam, že otázka je prípustná. Skutočnosť, že informácia bola stiahnutá, totiž nezbavuje navrhovateľa jeho práva či už v prebiehajúcom alebo

8 — Pozri v tomto zmysle najmä rozsudky zo 16. decembra 1981, Foglia, 244/80, Zb. s. 3045, bod 21; z 13. marca 2001, PreussenElektra, C-379/98, Zb. s. I-2099, bod 39, a z 23. apríla 2009, Rüffler, C-544/07, Zb. s. I-3389, bod 37.

v neskoršom konaní podať žalobu na zdržanie sa konania v budúcnosti alebo žalobu o náhradu škody. Súdny dvor opakovane rozhodol, že článok 5 bod 3 nariadenia č. 44/2001 vymedzuje právomoc súdu, tak v prípade, kedy sa spor týka náhrady už vzniknutej škody, ako aj v prípade žaloby smerujúcej k zabráneniu vzniku škody, či už ide o žalobu o náhradu škody alebo na zdržanie sa konania [9]. V konaní vo veci samej ide o druhý variant, ktorého cieľom je zabrániť vzniku budúcej škody a konkrétne v prípade pána X zabrániť šíreniu informácie, ktorá už bola dlhšiu dobu šírená. Odpoveď Súdneho dvora môže byť preto pre vnútroštátny súd užitočná a otázka je v dôsledku toho prípustná z hľadiska kritérií stanovených judikatúrou Súdneho dvora.

V — O dôvodoch spojenia vecí: miera totožnosti otázok a spôsob prístupu k odpovedi

28. Ako sa uvádza v bode 22 týchto návrhov, predseda Súdneho dvora rozhodol o spojení oboch dotknutých vecí z dôvodu súvislosti ich predmetu. Obidve veci sa totiž týkajú možnosti uplatniť už citovaný rozsudok Shevill a i. v súvislosti s článkom 5 bodom 3 nariadenia č. 44/2001 v kontexte, kedy je informácia, ktorá údajne porušuje právo na ochranu osobnosti, šírená prostredníctvom internetu.

29. Napriek tomu však nemožno nezohľadniť skutočnosť, že tieto dve veci odlišujú viaceré nezanedbateľné rozdiely. Kým vo veci eDate Advertising podal navrhovateľ žalobu na zdržanie sa konania, vec Martinez je založená na žalobe o náhradu škody. Vec eDate Advertising sa sústredí na údajne hanobiacu informáciu, zatiaľ čo vec Martinez vychádza z informácie, ktorá údajne porušila právo na súkromie. Vo veci eDate Advertising vlastní žalovaná spoločnosť informačný portál na internete, zatiaľ čo vo veci Martinez ide o vydavateľa média v pravom slova zmysle, *Sunday Mirror*, ktorý je k dispozícii tak v tlačovej, ako aj v elektronickej podobe.

30. Napriek týmto rozdielom spája obidve veci spoločný záujem, či už výslovný alebo implicitný: dosah rozsudku Shevill a i. Ako je uvedené v bode 27 týchto návrhov, tak článok 5 bod 3 nariadenia č. 44/2001, ako aj judikatúra, ktorá ho vykladá, sú relevantné

9 — Rozsudky z 1. októbra 2002, Henkel, C-167/00, Zb. s. I-8111, body 46 a 48, a z 5. februára 2004, DFDS Torline, C-18/02, Zb. s. I-1417, body 26 a 27.

v prípadoch, akými sú prejednávané konania. A hoci pravidlo rozsudku Shevill a i. priamo podmieňuje medzinárodnú súdnu právomoc nemeckých a francúzskych súdov, odpoveď Súdneho dvora môže byť vyjadrená všeobecne. Budem sa preto zaoberať otázkou právomoci jednotne a až následne budem analyzovať tretiu prejudiciálnu otázku, ktorú položil iba Bundesgerichtshof vo veci eDate Advertising a ktorá sa týka problematiky rozhodného práva.

VI — O prvej a druhej prejudiciálnej otázke vo veci eDate Advertising (C-509/09) a o jedinej prejudiciálnej otázke vo veci Martinez (C-161/10)

A — *Judikatúra Shevill a i.: analýza a zhodnotenie*

31. Vznik a rozvoj internetu, a osobitne „World Wide Web", v priebehu posledného desaťročia minulého storočia spôsobil zásadnú zmenu spôsobov a techník prijímania a šírenia informácií. V dôsledku tohto fenoménu je v súčasnosti potrebný nový prístup ku koncepcii a rozsahu množstva právnych kategórií, ktorých použitie sa predpokladá v rámci sociálnych a obchodných vzťahov uskutočňovaných na internete. Prejednávaná vec vyvoláva rovnaké pochybnosti v oblasti medzinárodnej súdnej právomoci, keďže odpovede, ktoré až doteraz poskytoval Súdny dvor, sa nemôžu bez určitého, možno viac ako spresnenia, uplatniť na univerzálnu a voľnú povahu informácií šírených na internete.

32. Ďalej stručne zopakujem obsah judikatúry Shevill a i. a zhodnotenie, ktorému bola podrobená, aby som mohol následne analyzovať osobitnú povahu porušenia práv na ochranu osobnosti na internete, pričom budem klásť zvláštny dôraz na rozdiely medzi zverejnením informácií šírených na pevných nosičoch a informácií šírených médiami na internete. Napokon uvediem spôsob prispôsobenia riešenia poskytnutého vo veci Shevill a i. na okolnosti prejednávanej veci a navrhnem ďalšie kritérium spojitosti založené na lokalizácii „ťažiska konfliktu" medzi majetkom a dotknutými hodnotami.

33. V rozsudku Mines de potasse d'Alsace [10] vyhlásenom v roku 1976 Súdny dvor stanovil, že ak miesto, kde nastala skutočnosť, z ktorej by mohol vzniknúť nárok na náhradu škody z iného ako zmluvného vzťahu, nie je totožné

10 — Rozsudok z 30. novembra 1976, Bier, nazývaný „Mines de potasse d'Alsace", 21/76, Zb. s. 1735.

s miestom, kde táto skutočnosť spôsobila škodu, výraz „miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody“, ktorý sa teraz nachádza v článku 5 bode 3 nariadenia č. 44/2001, sa má vykladať v tom zmysle, že sa týka tak miesta, kde škoda vznikla, ako aj miesta, kde došlo k udalosti, v dôsledku ktorej bola škoda spôsobená.

34. Význam rozsudku Mines de potasse d'Alsace nie je možné opomínať. Aby sa zabránilo tomu, že osobitná právomoc súdu v oblasti mimozmluvnej zodpovednosti sa v týchto prípadoch bude nakoniec zhodovať so všeobecnou právomocou súdu podľa bydliska žalovaného, Súdny dvor vyložil už citovaný článok 5 bod 3 v tom zmysle, že pripustil dve kritériá súdnej právomoci, z ktorých si môže žalobca vybrať: miesto, kde došlo k udalosti, v dôsledku ktorej bola škoda spôsobená a miesto, kde skutočne vznikla škoda.

35. Prístup zvolený vo vyššie citovanom rozsudku, ktorý bol zameraný na vznik majetkovej ujmy, sa vďaka rozsudku Shevill a i. rozšíril na prípady nemajetkovej ujmy. Ako je známe, v tejto veci Súdny dvor pripustil použitie vyššie uvedeného prístupu aj na prípady porušenia práv na ochranu osobnosti [11]. Súdny dvor pri tejto príležitosti upresnil, že v prípade „medzinárodného poškodenia dobrého mena“ prostredníctvom tlače (čo bol práve prípad vo veci Shevill a i.) „sa zásah do cti, povesti a vážnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorý spôsobila hanlivá správa, prejavuje na miestach, kde sa táto správa šírila, *pokiaľ je poškodená osoba na tomto mieste známa*“ [12]. V uvedenom prípade však držiteľ práva na ochranu osobnosti, ktoré bolo porušené, môže žiadať na príslušnom súde iba náhradu škody, ktorú utrpel v tomto členskom štáte.

36. Súdny dvor, ktorý pripustil ako osobitnú spojitosť s tuzemskom miesto, kde je poškodená osoba známa, vyjadril v súlade s návrhmi generálnych advokátov Darmon a Léger [13] názor, že súdy štátov, v ktorých sa šírila hanlivá správa a v ktorých držiteľ práva na ochranu osobnosti tvrdí, že bola poškodená jeho povesť, sú oprávnené rozhodovať o ujme spôsobenej zásahom do povesti poškodenej osoby v dotknutom štáte [14]. Súdny dvor s cieľom vylúčiť nevýhody, ktoré by mohla táto právomoc predstavovať, dodal, že žalobca má vždy možnosť podať žalobu v celom rozsahu buď na súd v mieste bydliska žalovaného alebo na súd v mieste, kde má sídlo vydavateľ hanlivej správy [15].

11 — Už citovaný rozsudok, bod 23.

12 — Už citovaný rozsudok, bod 29, kurzívou zvýraznil generálny advokát.

13 — Návrhy, ktoré 14. júla 1994 predniesol generálny advokát Darmon, a návrhy, ktoré 10. januára 1995 predniesol generálny advokát Léger. Zvláštna situácia, kedy sa dvaja generálni advokáti vyjadrili k tej istej veci, bola spôsobená tým, že Súdny dvor rozhodol o opätovnom zahájení ústnej časti konania po prednesení návrhov generálneho advokáta Darmona, ktorého funkčné obdobie uplynulo niekoľko dní pred rozhodnutím o opätovnom zahájení ústnej časti konania.

14 — Už citovaný rozsudok Shevill a i., bod 31.

15 — Tamže, bod 32.

37. Rozsudok Shevill a i. teda pripustil na základe článku 5 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 a pre prípady porušenia práv na ochranu osobnosti prostredníctvom médií dve kritériá súdnej právomoci, ktorých voľba je na žalobcovi: jednak štát bydliska žalobcu alebo sídla vydavateľa, v ktorom sa môže držiteľ práva domáhať v celom rozsahu náhrady škody, ktorú utrpel; a jednak štát, v ktorom je dotknutá osoba známa a v ktorom je možné domáhať sa iba náhrady škody spôsobenej v tomto štáte, pričom ide o obmedzenie, ktoré časť doktríny kvalifikovala ako „zásadu mozaiky“ [16].

38. Rozsudok Shevill a i. dosiahol primeranú rovnováhu, ktorá je všeobecne dobre prijímaná doktrínou [17]. Riešenie na jednej strane rešpektuje potrebu sústrediť žaloby týkajúce sa celej náhrady požadovanej škody iba v jednom štáte, a to v štáte vydavateľa alebo žalovaného, a na druhej strane umožňuje držiteľovi práva na ochranu osobnosti podať žalobu, hoci v obmedzenom rozsahu, na mieste, kde vznikla škoda na nehmotnom statku, akým je napríklad jeho prejav osobnej povahy. Z tohto hľadiska riešenie ponúkané rozsudkom Shevill a i. bráni tomu, aby sa z osobitného kritéria právomoci uvedeného v článku 5 bode 3 nariadenia č. 44/2001 stal ekvivalent všeobecného kritéria právomoci, ktoré je založené na mieste bydliska žalovaného, a zároveň umožňuje vyhnúť sa *forum actoris*, teda kritériu, ktoré nariadenie zjavne neprijalo, pretože podobne ako Bruselský dohovor, ktorý ho predchádzal, vychádza z pravidla všeobecnej právomoci *actor sequitur forum rei* [18].

39. Možno konštatovať, že judikatúra Shevill a i. sa vzťahuje na porušenia práv na ochranu osobnosti, pri ktorých vzniká napätie medzi slobodou informácií a právom na súkromie alebo na prejav osobnej povahy. Jeho dosah je široký a neobmedzuje sa iba na denníky v tlačenej podobe, pretože jeho pôsobnosť sa môže vzťahovať aj na iné komunikačné prostriedky, ako sú informácie z televízie alebo rádia. Tiež sa vzťahuje na širokú škálu porušení práv na ochranu osobnosti, či už ide o hanobenie lebo urážky v zmysle, ktorý sa všeobecne priznáva týmto zásahom v kontinentálnych právnych systémoch, alebo o „poškodenie dobrého mena“ charakteristické pre systémy common law [19].

16 — Pozri MAGNUS, U., MANKOWSKI, P.: *Brussels I Regulation*. Sellier. European Law Publishers: Munich 2007, s. 192 a 193.

17 — Pozri najmä komentáre CRESPO, A: Precisión del forum locus delicti commissi en los supuestos de daños contra la persona causados a través de prensa. In: *La Ley – Comunidades Europeas*, 1995, č. 96, s. 1 a nasl.; GARDELLA, A.: Diffamazione a mezzo stampa e Convenzione di Bruxelles del 27 settembre 1968. In: *Rivista di diritto internazionale privato e processuale*, 1997, s. 657 a nasl.; HOGAN, G.: The Brussels Convention, Forum Non Conveniens and the Connecting Factors Problem. In: *European Law Review*, 1995, s. 471 a nasl.; HUBER, P.: Persönlichkeitsschutz gegenüber Massenmedien im Rahmen des Europäischen Zivilprozessrechts. In: *Zeitschrift für europäisches Recht*, 1996, s. 300 a nasl.; Idot, L.: L'application de la Convention de Bruxelles en matière de diffamation. Des précisions importantes sur l'interprétation de l'article 5.3. In: *Europe*, 1995, jún, s. 1 a 2.

18 — Pozri už citované návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci Shevill a i., body 39 a 40.

19 — Pozri SÁNCHEZ SANTIAGO, J., IZQUIERDO PERIS, J. J.: Difamar en Europa: las implicaciones del asunto Shevill. In: *Revista de Instituciones Europeas*, 1996, č. 1, s. 168.

40. Práve nosič informácií je prvkom, ktorý odlišuje tieto dve spojené veci od riešenia ponúknutého vo vyššie citovanom rozsudku. Škody spôsobené porušením práv na ochranu osobnosti v dôsledku správ v tlačenej podobe, televíziou alebo rádiom tradične nastávajú v čisto vnútroštátnom kontexte. Medzinárodné dôsledky týchto sporov na vnútroštátne právne poriadky boli výnimočné najmä v dôsledku obmedzeného územného pôsobenia médií. Ak je činnosť média obmedzená na jediné územie, jeho prirodzenou snahou je poskytovať informácie zaujímavé pre potenciálnych adresátov tohto geografického priestoru. Z tohto dôvodu k porušeniam práv na ochranu osobnosti dochádzalo prostredníctvom určitého média a proti určitej osobe, ktoré sa vo väčšine prípadov nachádzali na tom istom území.

41. V dôsledku toho, a tiež preto, aby som sa mohol vysloviť k možnosti prispôsobenia rozsudku Shevill a i., sa ďalej musím stručne vyjadriť k zmenám, ktoré zaviedol internet v technikách a prostriedkoch komunikácie.

B — *Internet, tlač a šírenie informácií*

42. Bez toho, aby bolo nutné vracať sa do obdobia, kedy hovorené slovo a v menšej miere písmo predstavovali prostriedok sociálnej komunikácie *par excellence*, sloboda vyjadrovať názory a sloboda komunikácie tak, ako ich v súčasnosti poznáme, majú svoj pôvod predovšetkým v dobe, kedy sa ich šírenie stalo možným v dôsledku možnosti tlače. Písomná a vo všeobecnosti grafická komunikácia [20] sa odvtedy stala komunikáciou na papierovom nosiči. Práve uvedené technické inovácie umožnili domáhať sa týchto slobôd a následne ich proklamovať, pričom tento model sa bez ťažkostí uplatnil na prostriedky šírenia zvuku a obrazu prostredníctvom vĺn.

43. Objav a zavedenie internetu ako aj World Wide Web [21] radikálne ukončili túto tendenciu územnej fragmentácie informačných médií. Alebo ju skôr zmenili do takej miery, že šírenie informácií sa transformovalo na globálny a nie vnútroštátny fenomén [22]. Internet tým, že používa nehmotný technický nosič, ktorý umožňuje masové ukladanie informácií a ich okamžité šírenie na akékoľvek miesto na svete, predstavuje jedinečnú platformu v technikách sociálnej komunikácie. Internet jednak spôsobuje transformáciu nášho priestorového/územného konceptu komunikácie tým, že globalizuje sociálne

20 — Pozri IVINS Jr, W. M.: *Prints and Visual Communication*. The MIT Press: Cambridge; London 1969.

21 — O koncepte a právnej definícii pojmu „Internet“ a „World Wide Web“ pozri najmä LLOYD, I. J.: *Information Technology Law*, 4. vydanie, 2004.

22 — Pozri najmä CASTELLS, M.: *La Era de la Informacion. Economia, Sociedad y Cultura. La Sociedad Red*, Siglo XXI, 2002.

vzťahy a zmenšuje význam regionálnej alebo vnútroštátnej dimenzie až do takej miery, že vytvára nehmotný a neuchopiteľný „kybernetický“ priestor bez hraníc a obmedzení. Zároveň internet transformuje časové vnímanie týchto vzťahov, a to možnosťou okamžitého prístupu k ich obsahu, ako aj ich schopnosťou zotrvať na internete. Akonáhle je informácia sprístupnená na internete, jej prítomnosť je tam už v zásade trvalá.

44. V dôsledku toho informačné médium, ktoré sa rozhodne zverejniť obsah svojich informácií na internete, uplatňuje radikálne odlišnú metódu „šírenia“ od metódy používanej prostredníctvom tradičných nosičov. Na rozdiel od tlače, internetová stránka nevyžaduje predchádzajúce obchodné rozhodnutie o počte výtlačkov, ktorý sa bude distribuovať a už vôbec nie o počte výtlačkov, ktorý sa vytlačí, pretože šírenie je globálne a okamžité: ako je všeobecne známe, prezeranie internetových stránok je možné na ktoromkoľvek mieste na svete s prístupom na internet. Odlišný je aj prístup k médiu a reklamné techniky propagujúce výrobok. Ako bolo uvedené, internet umožňuje trvalý a univerzálny prístup a okamžité šírenie informácií jednotlivcom. Dokonca aj platené médiá existujúce na internete sa odlišujú od ostatných masovokomunikačných prostriedkov tým, že nákup vo všeobecnosti pokrýva celosvetové územie.

45. Internet sa tiež na rozdiel od tradičných médií vyznačuje značnou absenciu politickej moci. Globálna povaha internetu sťažuje intervenciu verejnej moci do činností, ktoré na internete prebiehajú, čo vedie k mnohými kritizovanej deregulácii [23]. K vecnej deregulácii sa pripája aj fragmentácia v oblasti kolízie právnych úprav, zmes rozptýlených vnútroštátnych právnych poriadkov so svojimi ustanoveniami súkromného medzinárodného práva, ktoré sa môžu prekrývať a sťažiť akékoľvek priblíženie pravidiel uplatniteľných na konkrétny spor.

46. Znaky, ktoré som práve uviedol, majú nesporný dopad na oblasť práva. Ako som uviedol, globálne a okamžité šírenie informačných obsahov na internete vystavuje vydavateľa množstvu miestnych, regionálnych, vnútroštátnych a medzinárodných právnych poriadkov. Absencia globálneho regulačného rámca pre informačné činnosti na internete, ako aj diverzita pravidiel medzinárodného súkromného práva stanovených štátmi, vystavujú navyše médiá rozdrobenému právnemu rámcu, ktorý môže byť tiež protichodný, pretože to, čo je v jednom štáte zakázané, môže

23 — Pozri najmä GIGANTE, A.: Blackhole in Cyberspace: the Legal Void in the Internet. In: *Journal of Computer & Information Technology*, zväzok XV, 1997; GOULD, M.: Rules in the Virtual Society. In: *International Review of Computers & Technology*, zväzok 10, 1996; REIDENBERG, J. R.: Governing Networks and Rule-Making in Cyberspace. In: *Emory Law Review*, zväzok 45, 1996, a STRÖMER, T. H.: *Online-Recht: Juristische Probleme der Internet-Praxis erkennen und vermeiden*, 4. vydanie, Dpunkt: Heidelberg 2006.

byť v druhom štáte povolené [24]. V dôsledku toho sa stáva potreba zabezpečiť právnu istotu médiám tým, že sa bude predchádzať situáciám odrádzajúcim od legitímneho výkonu slobody informácií („chilling effect“ alebo odradzujúci účinok), cieľom, ktorý Súdny dvor musí tiež zohľadniť [25].

47. Takisto kontrola, ktorú médium vykonáva nad svojou distribúciou a dostupnosťou, sa stáva rozptýlená a v niektorých prípadoch nerealizovateľná. Od okamihu, ako sa určitá informácia stane prístupnou na internete, jednotlivci sa ihneď transformujú, či už dobrovoľne alebo nie, na šíriteľov informácie prostredníctvom sociálnych sietí, elektronickej pošty, liniek, blogov alebo akýmkoľvek iným prostriedkom, ktorý internet ponúka [26]. Dokonca aj obmedzenie prístupu k určitým obsahom, niekedy územne limitované, naráža na vážne ťažkosti pri bránení masovému šíreniu informácií. V dôsledku toho sa kontrola a merateľnosť dopadu informácie, alebo jeho kvantitatívne zhodnotenie, ktoré bolo v prípade tradičných médií založené na značne spoľahlivých technikách, stáva nesplniteľnou úlohou, pokiaľ informácia koluje na internete [27].

48. Okrem toho, prípadné osoby poškodené správami porušujúcimi práva na ochranu osobnosti sa nachádzajú v zvlášť zraniteľnej situácii, ak je nosičom informácií internet. Univerzálny dosah informácie prispieva k tomu, že porušenie môže byť závažnejšie ako napríklad porušenie prostredníctvom tradičného média [28]. Závažnosť porušenia je v protiklade s početnosťou uplatniteľných režimov, keďže územná rozptýlenosť preukazuje koexistenciu rôznych vnútroštátnych systémov, a teda aj vnútroštátnych súdnych systémov majúcich právomoc na rozhodovanie v spore. Dotknutý držiteľ práva na ochranu osobnosti môže byť v dôsledku toho obeťou potenciálne závažnejších porušení, zatiaľ čo jeho právna ochrana je vzhľadom na drobenie súdnej právomoci a právnu neistotu, ktorým je podrobený, znížená.

24 — Pozri najmä HOEREN, T.: Internet und Recht – Neue Paradigmen des Informationsrechts. In: *Neue Juristische Wochenschrift*, zväzok 51, 1998, s. 2852 až 2854; KATSCH, M. E.: *Law in a Digital World*. Oxford University Press, Oxford; New York 1995, s. 240 a nasl.; LEVINE, N.: Establishing Legal Accountability for Anonymous Communications in Cyberspace. In: *Columbia Law Review*, zväzok 96, 1996, s. 1540 až 1564, a SUSSKIND, R.: *Transforming the Law: Essays on Technology, Justice and the Legal Marketplace*, Oxford University Press: Oxford; New York 2000, s. 143 a nasl.

25 — Pozri najmä DETERMANN, L.: *Kommunikationsfreiheit im Internet. Freiheitsrechte und gesetzliche Beschränkungen*. Nomos: Baden-Baden 1999, s. 304 a nasl.

26 — Ako zdôrazňuje Bundesgerichtshof vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-509/09, internet *nešíri* informáciu, iba ju jednoducho robí *dostupnou*. Sú to práve užívatelia internetu, ktorí sa, či už dobrovoľne alebo nie, transformujú na šíriteľov.

27 — PICHLER, R., in: HOEREN, T., SIEBER, U.: *Handbuch Multimedia-Recht. Rechtsfragen des elektronischen Geschäftsverkehrs*. Beck: München 2009, kapitola 25, bod 224.

28 — Pozri rôzne formy tohto napätia in FERNÁNDEZ ESTEBAN, M. L.: *Nuevas tecnologías, Internet y derechos fundamentales*. McGraw Hill: Madrid 1999; BANISAR, D., DAVIES, S.: Global Trends in Privacy Protection: An International Survey of Privacy, Data Protection, and Surveillance Law and Developments. In: *Journal of Computer and Information Law*, zväzok XVIII, 1999; FLEISCHMANN, A.: Personal Data Security: Divergent Standards in the European Union and the United States. In: *Fordham International Law Journal*, zväzok 19, 1995; GEIS, I.: Internet und Datenschutzrecht. In: *Neue Juristische Wochenschrift*, zväzok 50, 1997, a MORÓN LERMA, E.: *Internet y Derecho penal: hacking y otras conductas ilícitas en la Red*. Aranzadi: Navarra 1999.

C — *O možnosti prispôsobiť alebo potvrdiť judikatúru Shevill a i.*

49. Dovoľujem si pripomenúť, že v rozsudku Shevill a i. Súdny dvor poskytol odpoveď, ktorá zmierila záujem médií s ochranou právneho postavenia držiteľa práva na ochranu osobnosti. Doktrína potvrdená týmto rozsudkom umožňuje jasným a presným spôsobom lokalizovať „miesto, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody" na účely určenia právomoci jedného alebo viacerých súdov. Táto judikatúra má zjavný význam v takých prípadoch porušenia práv na ochranu osobnosti, kedy má žalované médium systém šírenia viac menej územne vymedzený. Pokiaľ metóda šírenia informácie zodpovedá stratégii podniku, ktorý posudzuje existenciu záujmu na usadení sa v jednom alebo v inom štáte z ekonomického a informačného hľadiska, také riešenie, aké stanovuje judikatúra Shevill a i., ktoré zároveň územne vymedzuje rozsah škody, predstavuje skutočne primeranú odpoveď.

50. Dotknutý rozsudok bol však vydaný v období tesne pred rozvojom internetu. Okolnosti prejednávaných vecí sú jasne odlišné od skutočností, ktoré nastali v prípade Fiony Shevill, čo sťažuje praktické uplatnenie riešenia, ku ktorému dospel Súdny dvor v roku 1995. Napríklad spojitosť so súdom miesta, kde je držiteľ práva na ochranu osobnosti známy, umožňuje rozhodovanie iba o škode, ktorá skutočne vznikla v tomto štáte. Praktické uplatnenie uvedeného pravidla bolo možné v rokoch, kedy bol rozsudok Shevill a i. prijatý, pretože zohľadňovalo napríklad počet distribuovaných výtlačkov v každom členskom štáte, teda ľahko overiteľnú informáciu, keďže bola súčasťou obchodnej politiky média a podliehala dobrovoľným rozhodnutiam podniku. Spoľahlivé parametre na účely merania úrovne šírenia určitého média ako takého (alebo jeho obsahov) na internete však absentujú, ako to uznali účastníci pojednávania v prejednávaných veciach. A hoci počet a pôvod „návštev" určitej internetovej stránky môžu nesporne naznačovať, že existuje dopad na konkrétne územie, v každom prípade ide o zdroje, ktoré neposkytujú dostatočné záruky na to, aby bolo možné vyvodiť presvedčivý a konečný záver, že došlo k porušeniu práva [29].

51. Judikatúra Shevill a i. sa tiež opiera o záruku riadneho výkonu spravodlivosti, teda o cieľ výslovne stanovený v odôvodneniach

29 — Pozri JERKER, D., SVANTESSON, B.: *Private International Law and the Internet.* Kluwer Law International, 2007, s. 324 a nasl., a ROTH, I.: *Die internationale Zuständigkeit deutscher Gerichte bei Persönlichkeitsrechtsverletzungen im Internet.* Peter Lang, 2006, s. 283.

nariadenia č. 44/2001 [30]. Uplatnenie tejto doktríny sa však v kontexte médií na internete môže v určitých prípadoch zdať nezlučiteľné s týmito cieľmi. Stačí napríklad zobrať do úvahy prípad takej osoby, akou je Olivier Martinez, ktorý je, zdá sa, populárny (je „známy“) vo viac ako jednom členskom štáte. Neprimerané drobenie súdnej právomoci a prípadne aj uplatniteľných právnych úprav je ťažko zlučiteľné s riadnym výkonom spravodlivosti [31]. Rovnako aj samotná skutočnosť, že informácia týkajúca sa tejto verejnej osoby je priamo dostupná vo všetkých členských štátoch, by vystavila vydavateľa média ťažko zvládnuteľnej situácii, pretože každý členský štát by mohol mať právomoc na rozhodovanie v prípadnom spore. Nie je teda možné konštatovať, že takýto výsledok by zvýšil predvídateľnosť vymedzenia pravidiel, či už pre žalobcu alebo žalovaného [32].

52. Vo všeobecnosti treba tiež zdôrazniť, že od roku 1995, teda roku prijatia dotknutého rozsudku, nastali v právnom rámci Únie zásadné zmeny. Nadobudnutie účinnosti Charty základných práv potvrdilo význam základného práva na súkromie a slobodu informácií. Články 7 a 11 tejto Charty potvrdzujú osobitnú ochranu, ktorú si zaslúži informácia v demokratickej spoločnosti, a rovnako zdôrazňujú význam súkromnej sféry, ktorá tiež zahŕňa prejav osobnej povahy. Judikatúra Súdneho dvora už mala príležitosť vyjadriť sa k týmto dvom právam pred nadobudnutím účinnosti Charty [33] a takisto judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva upresnila ich obsah [34]. Nadobudnutie účinnosti Charty má však na

30 — Už citovaný rozsudok, bod 31.

31 — Samotný generálny advokát Darmon upozornil na túto námietku vo svojich návrhoch prednesených vo veci Shevill a i, v bode 72.

32 — Roth, I.: c. d., s. 310 a nasl.

33 — O článku 11 Charty a uplatnení práva na slobodu informácií pred nadobudnutím účinnosti Charty pozri najmä rozsudky z 30. apríla 1974, Sacchi (155/73, Zb. s. 409); z 13. decembra 1989, Oyowe a Traore/Komisia, C-100/88, Zb. s. 4285; z 18. júna 1991, ERT, C-260/89, Zb. s. I-2925; z 25. júla 1991, Collectieve Antennevoorziening Gouda, C-288/89, Zb. s. I-4007; z 3. februára 1993, Veronica Omroep Organisatie, C-148/91, Zb. s. I-487; z 5. októbra 2000, Nemecko/Parlament a Rada, C-376/98, Zb. s. I-8419, a zo 6. marca 2001, Connolly/Komisia, C-274/99 P, Zb. s. I-1611. Pokiaľ ide o článok 7 Charty a judikatúru, ktorá predchádzala nadobudnutiu jej účinnosti, pozri najmä rozsudky z 8. apríla 1992, Komisia/Nemecko, C-62/90, Zb. s. I-2575, bod 23, a z 5. októbra 1994, X/Komisia, C-404/92 P, Zb. s. I-4737, bod 17.

34 — Pokiaľ ide o slobodu informácií, alebo podľa terminológie používanej článkom 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd o „slobodu prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky“, pozri najmä rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva Handyside v. Spojené kráľovstvo zo 7. decembra 1976; Leander v. Švédsko z 26. marca 1987; Bladet Tromsø a Stensaas v. Nórsko z 29. mája 1999; Feldek v. Slovensko z 27. februára 2001, a McVicar v. Spojené kráľovstvo zo 7. mája 2002. Pokiaľ ide o základné právo na súkromný život, na ktoré sa vzťahuje článok 8 Dohovoru týkajúci sa súkromného a rodinného života, pozri najmä rozsudky X a Y v. Holandsko z 26. marca 1985; Niemetz v. Nemecko zo 16. decembra 1992; Stjerna v. Fínsko z 25. novembra 1994; Vertiere v. Švajčiarsko z 28. júna 2001 a Von Hannover v. Nemecko z 24. júna 2004.

naše účely osobitný význam, pretože jasne vyjadruje potrebu, aby všetky oblasti činnosti Únie, vrátane činností týkajúcich sa súdnej spolupráce v občianskych veciach, dodržiavali práva, ktoré stanovuje [35]. Práve preto nadmerné vystavenie médií prehnanému procesnému rámcu, ako aj závažnosť prípadných porušení práv na ochranu osobnosti a právna neistota spojená s ich ochranou, vytvárajú potrebu zohľadniť napätie sprevádzajúce judikatúru Shevill a i. spôsobom umožňujúcim vyhnúť sa tomuto výsledku.

53. Okrem toho, akýkoľvek prístup, ktorý by predpokladal zmenu doktríny Shevill a i., musí nevyhnutne zohľadniť požiadavku technologickej neutrality. Inak povedané, odpovede Súdneho dvora na výkladové problémy spôsobené vznikom internetu sa tiež nesmú na tento nosič neprimerane zamerať, pretože by sa mohli stať nepoužiteľné v dôsledku technického pokroku alebo rizika, že môžu viesť k rôznemu zaobchádzaniu v závislosti od kritéria, ktoré sa môže ukázať ako arbitrárne, akým je napríklad používanie konkrétnej technológie [36]. Hoci internet nesporne veľmi osobitným spôsobom spôsobuje konflikt medzi slobodou informácií a právom na prejav osobnej povahy, riešenie navrhnuté Súdnym dvorom musí byť v rámci možností uplatniteľné na všetky média bez ohľadu na nosič, na ktorom sú šírené [37]. Tento záver je ešte presvedčivejší, ak si uvedomíme, že v súčasnosti takmer neexistujú médiá, ktoré by nemali elektronické vydanie šírené na internete, najmä pokiaľ ide o dennú tlač určitého významu. Informačné obsahy sú zastupiteľné a prechádzajú z jedného nosiča na druhý. V dôsledku toho sa musí právomoc súdu určiť na základe kritérií, ktoré zohľadňujú porušenia

35 — O informačnom účinku Charty vo všetkých oblastiach legislatívnej činnosti Únie pozri LENAERTS, K., GUTIÉRREZ-FONS, J.: The Constitutional Allocation of Powers and General Principles of EU Law. In: *Common Market Law Review*, zväzok 47, 2010. Pokiaľ ide o medzinárodné právo súkromné, pozri REQUEJO ISIDRO, M.: *Violaciones Graves de Derechos Humanos y Responsabilidad Civil*, Thomson-Aranzadi, 2009.

36 — Pozri KNUTSEN, E. S.: Techno-Neutrality of Freedom of Expression in New Media Beyond the Internet. In: *UCLA Entertainment Law Review*, č. 8, 2001, s. 95; KOOPS, B.-J.: Should ICT Regulation be Technology-Neutral? In: KOOPS, B.-J., LIPS, M., PRINS, C., SCHELLEKENS, M.: *Starting Points for ICT Regulation: deconstructing prevalent policy one-liners*. TMC Asser Press: Haag 2006, s. 77 až 79, a ESCUDERO-PASCUAL, A., HOSEIN, I.: The Hazards of Technology-Neutral Policy: Questioning Lawful Access to Traffic Data. In: *Communications of the Association for Computing Machinery*, č. 47, 2004, s. 77.

37 — Komisia opakovane obhajovala zásadu „technologickej neutrality" ako zásadu ukladajúcu povinnosť zákazu diskriminácie v závislosti od používaných nosičov. Ako uviedla vo svojom oznámení Rade, Európskemu parlamentu, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o zásadách a usmerneniach pre audiovizuálnu politiku Spoločenstva v digitálnom veku [KOM(1999) 657 v konečnom znení zo 14. decembra 1999, s. 11] „technologická konvergencia znamená, že služby, ktoré boli skôr poskytované obmedzeným počtom komunikačných sietí, môžu odteraz fungovať na viacerých konkurenčných sieťach. Je preto potrebná právna úprava, ktorá bude neutrálna z technologického hľadiska: totožné služby by mali byť v zásade upravené rovnako bez ohľadu na spôsob ich transmisie" [*neoficiálny preklad*]. V tomto zmysle pozri tiež oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o preskúmaní regulačného rámca EÚ pre elektronické komunikačné siete a služby [KOM(2006) 334 v konečnom znení z 29. júna 2006, s. 8]. Pozri v tomto zmysle vyhlásenie ministrov na ministerskej konferencii o svetových informačných sieťach, ktorá sa konala v Bonne 6. až 8. júla 1997.

spôsobené súčasne, napríklad tlačeným médiom a internetovou stránkou [38].

54. V tomto štádiu sa domnievam, že je možné poskytnúť odpoveď, ktorá umožní použitie rozsudku Shevill a i. a zároveň bude technologicky neutrálna. Zastávam názor, že odpoveď nespočíva v radikálne odlišnom prístupe v porovnaní s citovanou judikatúrou. Naopak, domnievam sa, že odpoveď poskytnutá Súdnym dvorom v roku 1995 zostáva platná aj dnes v takých prípadoch „medzinárodného poškodenia dobrého mena", kedy je nosičom informácie tlačené médium. Stačí, ak sa k už stanoveným kritériám doplní ďalšie kritérium väzby bez toho, aby bolo nevyhnutné situáciu osobitne zúžiť na škodu spôsobenú internetom.

D — *„Ťažisko konfliktu" ako ďalšie kritérium pre určenie súdnej právomoci*

55. Opakovane uvádzam, že rozsudok Shevill a i. stanovuje dve možné kritériá súdnej právomoci, z ktorých si môže držiteľ práva na ochranu osobnosti vybrať, tým, že mu umožňuje zvoliť si medzi súdom v mieste vydavateľa alebo žalovaného a súdom v mieste alebo na miestach, kde je on sám známy. Ako som už uviedol, tento prístup je vhodný pre značné množstvo prípadov, ktoré už boli predostreté. Z toho vyplýva, že kritériá väzby stanovené touto doktrínou nie sú sami osobe nesprávne, ale že je možné, či dokonca nevyhnutné, doplniť ich o ďalšie kritérium. Konkrétne sa domnievam, že je potrebné formalizovať a doplniť ďalšie kritérium väzby, podľa ktorého „miesto, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody" v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 bude tiež miestom, kde sa nachádza „ťažisko konfliktu" medzi majetkom a dotknutým záujmami.

56. Porušenie práv na ochranu osobnosti prostredníctvom médií na internete vyvoláva napätie, ktoré už bolo vysvetlené v bodoch 42 až 44 týchto návrhov. Dodatočný problém spočíva v nadnárodnej, či jednoducho globálnej povahe tohto napätia, ktorá núti k vymedzeniu súdnej právomoci umožňujúcej vytvoriť rovnováhu práv a dotknutých záujmov, a to tak médií, ako aj dotknutých jednotlivcov. Práve z tohto dôvodu by sa možné kritérium väzby v zásade mohlo zakladať na *dostupnosti*

38 — Pozri v tomto zmysle VIRGÓS SORIANO, M., GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F. J.: *Derecho Procesal Civil Internacional. Litigación Internacional*, 2. vydanie, Civitas: Madrid 2007, s. 194.

informácie, čo by umožnilo automatickú spojitosť so všetkými členskými štátmi, pretože informácia, ktorá je údajne poškodzujúca, je v praxi dostupná všetkým. Avšak, a ako to zdôraznili všetci účastníci tohto konania, táto voľba by hneď viedla k vzniku fenoménu „forum shopping" neúnosného pre ktorékoľvek médium prítomné na internete [39]. Takisto závažnosť porušenia, ktoré môže utrpieť držiteľ základného práva na súkromný život, ktorý čelí skutočnosti, že informácia poškodzujúca jeho dobrú povesť je disponibilná kdekoľvek na svete, je v rozpore s riešením drobiacim jeho právo do každého členského štátu, kde je známy [40].

57. Zastávam názor, že riešenie, ktoré vhodným spôsobom doplní kritériá väzby rozsudku Shevill a i., spočíva v tom, že nad rámec pôvodne stanovených predpokladov umožní lokalizovať súdnu právomoc tam, kde je súd v najlepšom postavení na účely analýzy napätia medzi dotknutými záujmami a bude môcť v dôsledku toho rozhodovať o vzniknutej škode v celom rozsahu. Išlo by teda o situáciu nachádzajúcu sa niekde medzi dvoma už existujúcimi situáciami, pretože by držiteľovi práva na ochranu osobnosti umožnila podať žalobu v mieste, kde sa nachádza centrum jeho záujmov, bola by pre médium predvídateľná a umožnila by rozhodovať o vzniknutých škodách v celom rozsahu [41]. Domnievam sa, že kritérium miesta, kde sa nachádza „ťažisko konfliktu", riadne zohľadňuje tieto rozdielne ciele.

58. Povedané čo najstručnejšie, miesto „ťažiska konfliktu" bude tam, kde bude môcť súd rozhodovať za čo najpriaznivejších podmienok o konflikte medzi slobodou informácií a právom na prejav osobnej povahy. K tomu dochádza v štáte, v ktorom sa „zistí" alebo najintenzívnejšie prejaví potenciál porušenia práva na dobrú povesť alebo na súkromný život, *ako aj* hodnota zverejnenia informácie

39 — V tomto zmysle pozri rozsudok Bundesgerichtshof vo veci VI ZR 23/09 z 2. marca 2010, bod 17, ako aj ROTH, I.: c. d., s. 310 a nasl.; DESSEMONTET, F.: Internet, la propriété intellectuelle et le droit international privé. In: BOELE-WOELKI, K., KESSEDJAN, C. (eds): *Internet: Which Court Decides? Which Law Applies? Quel tribunal décide? Quel droit s'applique?* Kluwer: Haag 1998, s. 63, a DE MIGUEL ASENSIO, P.: *Derecho Privado de Internet*. 2. vydanie, 2001, s. 295 a 296. V rámci medzinárodných spotrebiteľských a prepravných zmlúv Súdny dvor tiež odmietol kritérium jednoduchej dostupnosti vo svojom rozsudku zo 7. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof, C-585/08 a C-144/09, Zb. s. I-12527, bod 94.

40 — Nedostatočnou ochranou poškodeného, ktorú spôsobuje takzvaná zásada „mozaiky", sa zaoberala právna veda už pred rozsudkom Shevill a i. (pozri napríklad práce. GAUDEMET-TALLON, H.: *Revue critique de droit international privé*, 1983, s. 674; HEINRICHS, J.: *Die Bestimmung der gerichtlichen Zuständigkeit nach dem Begehungsort im nationalen und internationalen Zivilprozessrecht*, Diss.: Freiburg 1984, s. 188 až 201, a SCHWIEGEL-KLEIN, E.: *Persönlichkeitsrechtverletzungen durch Massenmedien im internationalen Privatrecht. Zur Anwendung der lex loci delicti commissi auf Pressedelikte unter besonderer Berucksichtigung der amerikanischen Rechtsprechung*. Münster 1983, s. 68 až 82). Po rozsudku Shevill a i. je nedostatok ochrany držiteľa práva na ochranu osobnosti naďalej kritizovaný. Pozri najmä FERNÁNDEZ ROZAS, J. C., SÁNCHEZ LORENZO, S.: *Derecho Internacional Privado*. 3. vydanie, Civitas: Madrid, s. 501.

41 — PICHLER, R.: c. d., kapitola 25, body 211 a nasl., najmä bod 268; LUTCKE, J.: *Persönlichkeitsrechtsverletzungen im Internet. Eine rechtsvergleichende Untersuchung zum deutschen und amerikanischen Recht*. Herbert Utz: München 2000, s. 135.

alebo daného názoru, podľa okolností. Práve v tomto štáte bude porušenie práva na ochranu osobnosti, ktoré prípade utrpí držiteľ práva na ochranu osobnosti, najväčšieho rozsahu a najväčšej intenzity. Takisto, a táto skutočnosť je nepochybne významná z hľadiska právnej istoty, pôjde o územie, kde bude môcť médium predpokladať, že by mohlo prípadne dôjsť k takémuto porušeniu, a v dôsledku toho existenciu rizika, že proti nemu bude podaná žaloba. Ťažiskom teda bude miesto, kde sa bude súd nachádzať v najpriaznivejšej situácii na účely celkového posúdenia konfliktu medzi dotknutými záujmami.

59. Na účely stanovenia miesta, kde sa prejaví „ťažisko konfliktu“, treba teda identifikovať dva prvky. Prvý sa týka držiteľa práva na ochranu osobnosti, ktoré bolo údajne porušené, a vyžaduje, aby sa miesto „ťažiska konfliktu“ nachádzalo tam, kde má tento držiteľ „centrum svojich záujmov“. Uvedené kritérium je do určitej miery analogické kritériu stanovenému rozsudkom Shevill a i. tým, že vyžaduje, aby bola „poškodená osoba známa“. Avšak na účely určenia miesta, kde sa nachádza „ťažisko konfliktu“ nestačí iba to, aby bola osoba známa. Naopak, ide o identifikáciu miesta (a v dôsledku toho členského štátu), kde jednotlivec dotknutý pri výkone svojich práv na ochranu osobnosti v podstatnej miere vedie svoj osobný život, pokiaľ také miesto existuje.

60. Druhý prvok sa týka povahy informácie. Na účely určenia miesta, kde sa nachádza „ťažisko konfliktu“ musí byť sporná informácia vyjadrená takým spôsobom, ktorý umožňuje odôvodnene predvídať, že táto informácia je na určitom území objektívne relevantná. To znamená, že informácia, ktorá je dôvodom sporu, musí byť vyjadrená spôsobom, ktorý z nej vzhľadom na dané okolnosti robí informáciu, ktorá na určitom územní vyvoláva záujem a v dôsledku toho silno nabáda čitateľov na tomto území, aby sa s ňou oboznámili [42].

61. Osobitosť charakteristického napätia, ktoré môže existovať medzi dvoma právami – a podľa môjho názoru to môže byť uvedené bez väčšieho rizika – spočíva v tom, že ťažisko prípadného porušenia práv na ochranu osobnosti sa obvykle zhoduje s ťažiskom alebo centrom záujmu dotknutej informácie alebo názoru. Stručne povedané, z *dôvodu, že* informácia alebo názor môže vyvolávať na určitom mieste osobitný záujem, je to práve na tomto mieste, kde môže prípadné porušenie

42 — Pozri v tomto zmysle rozsudky Bundesgerichtshof z 2. marca 2010, už citovaný v poznámke pod čiarou 39, bod 20; High Court of Justice (England & Wales) z 22. mája 2003 vo veci Harrods/Dow Jones, bod 32 a nasl.; Court of Session (Scotland) z 1. júla 2002 vo veci Bonner Media Limited, bod 19, a High Court of Australia z 10. decembra 2002 vo veci Dow Jones & Company Inc., bod 154.

práv na ochranu osobnosti spôsobiť najvyššiu škodu.

62. Vzhľadom na vyššie uvedené je dôležité nezamieňať si druhý z dvoch prvkov s kritériom úmyslu zo strany média. Informácia nie je objektívne relevantná z dôvodu, že vydavateľ ju zámerne smeruje do určitého členského štátu. Kritérium založené na úmysle by bolo v rozpore so znením článku 5 bodu 3 nariadenia č. 44/2001, čo sa potvrdzuje, ak ho porovnáme s článkom 15 ods. 1 písm. c) tohto nariadenia, ktoré stanovuje osobitné kritérium právomoci pre spotrebiteľské zmluvy v prípadoch, kedy poskytovateľ služby „smeruje takéto činnosti do tohto členského štátu alebo do viacerých štátov“ [43]. Nič podobné sa nenachádza v uvedenom článku 5 bode 3, a preto medzinárodnú právomoc nemožno určiť na základe kritérií úmyslu [44]. Navyše, kritérium založené na subjektívnej vôli poskytovateľa informácie spôsobuje vážne problémy s dokazovaním, čo sa potvrdzuje pri jeho používaní v praxi [45].

63. Keď som navrhol, že informácia musí byť objektívne relevantná, mal som na mysli prípady, kedy médium môže odôvodnene predvídať, že informácia, ktorú šíri vo svojom elektronickom vydaní, na konkrétnom území vyvolá „záujem hodný zverejnenia“ a ktorá nabáda čitateľov tohto územia, aby sa s ňou oboznámili. Toto kritérium objektívnej relevantnosti sa môže uplatňovať použitím rôznych indícií, o ktorých možno vopred uviesť, že ich posúdenie bude prináležať vnútroštátnym súdom.

64. Predovšetkým a ako vyplýva z vyššie uvedeného, prvým prvkom, ktorý treba zohľadniť, je obsah spornej informácie. Daná informácia môže na jednom území vyvolať záujem a na inom o ňu nemusí byť záujem žiaden. Informácie o rakúskom občanovi usadenom

43 — Súdny dvor sa vyjadril k špecifickej dimenzii tohto osobitného kritéria uplatňovaného na prepravné a spotrebiteľské zmluvy uzatvárané prostredníctvom internetu vo svojom už citovanom rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof. Súdny dvor v tejto súvislosti v rozsudku potvrdil, že „medzi skutočnosti umožňujúce určiť, či je činnosť ‚smerovaná do' členského štátu, na ktorého území má spotrebiteľ bydlisko, patria všetky *výslovné prejavy vôle oslovovať spotrebiteľov z tohto členského štátu*“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát). V tejto súvislosti sú zvlášť poučné návrhy generálnej advokátky Trstenjak v uvedených veciach, pretože sa, tak ako Súdny dvor, domnieva, že skutočnosť, že obsah na internete „smeruje“ na určité územie, sa neobmedzuje iba na samotnú dostupnosť, ani na objektívny záujem na určitom území (pozri bod 78 a nasl.).

44 — Pozri rozsudok Bundesgerichtshof z 2. marca 2010, už citovaný v poznámke pod čiarou 39, bod 18.

45 — Pozri prípad Spojených štátov, kde pravidlo „single publication“ uvedené v jednotnom zákone o jedinom zverejnení (Uniform Single Publication Act) a v Restatement (Second) of Torts, § 577A, (1977), vyvoláva vážne problémy pokiaľ ide o internet. Pozri v tejto súvislosti rozhodnutie Court of Appeals for the Fourth Circuit, Stanley Young v. New Haven Advocate (č. 01-2340, z 13. decembra 2002), ktoré vyžaduje jasný zámer zo strany média smerovať informáciu do členského štátu na účely odôvodnenia právomoci jeho súdov. Pozri v tejto súvislosti BORCHERS, P. J.: Internet Libel: The Consequences of a Non-Rule Approach to Personal Jurisdiction. In: *Northwestern University Law Review*, 98, 2004, ako aj monografické vydanie Cyberspace Regulation and the Discourse of State Sovereignty, in: *Harvard Law Review*, 1999, s. 1697 a nasl.

v Rakúsku týkajúce sa údajne trestného konania spáchaného v Rakúsku zjavne vyvolávajú „záujem hodný zverejnenia“ v tomto štáte, hoci informácia je šírená prostredníctvom elektronického denníka, ktorého vydavateľ má sídlo v Spojenom kráľovstve. Pokiaľ médium zverejní na internete obsahy, ktoré budú mať v dôsledku svojej povahy nesporný informačný dopad v inom členskom štáte, vydavateľ môže odôvodnene predvídať, že ak šíri informáciu porušujúcu právo na ochranu osobnosti, môže byť proti nemu prípadne podaná žaloba v tomto štáte. Čím väčší teda bude v danom štáte záujem o konkrétnu správu z informačného hľadiska, tým väčšia bude v zásade tendencia priznať súdom tohto štátu právomoc rozhodovať o porušeniach práv spôsobených na uvedenom území.

65. Navyše, súd môže zohľadniť ďalšie indície, ktoré prispejú k určeniu územia, na ktorom je informácia objektívne relevantná. Treba zdôrazniť, že môže ísť o indície, ktoré poukazujú na subjektívnu vôľu zo strany vydavateľa smerovať informáciu do určitého štátu. Avšak tieto indície nás zaujímajú iba v rozsahu, v akom predstavujú usmernenie hľadania spojitosti s určitým územím, a nie zámer šíriteľa informácie. V zozname faktorov, ktoré musia byť prípadne posudzované, treba teda zohľadniť skutočnosť, že informácia môže byť šírená na internetovej stránke, ktorá má doménové meno prvej úrovne odlišné od doménového mena v členskom štáte, v ktorom je vydavateľ usadený, čo poukazuje na existenciu určitého územia, na ktorom môže byť informácia osobitne sledovaná [46]. Takisto jazyk internetovej stánky prispieva k ohraničeniu oblasti vplyvu zverejnenej informácie. Reklama na stránke môže prípadne tiež indikovať územný rámec, na ktorom je informácia určená na oboznámenie sa s ňou [47]. Relevantná z hľadiska dopadu na vymedzené územie je tiež sekcia na stránke, v rámci ktorej je informácia šírená. Ako príklad je možné uviesť on-line denník obsahujúci informačné sekcie členené podľa štátov. Zverejnenie informácie pod názvom „Nemecko“ bude predstavovať indíciu, na základe ktorej sa bude možné domnievať, že tam uvedené informácie budú mať v tomto štáte zvláštny význam. Kľúčové slová poskytnuté internetovým vyhľadávačom na účely identifikovania stránky média môžu tiež poukázať na miesto, kde je informácia objektívne relevantná. Napokon, nie však výhradne, čisto indikatívny zdroj na účely potvrdenia, či daná informácie má alebo nemá dopad na dané územie, môžu predstavovať registre prístupu na určitú stránku, napriek ich nízkej dôveryhodnosti [48].

46 — Pozri už citovaný rozsudok Pammer a Hotel Alpenhof, v ktorom, pokiaľ ide o osobitné kritérium uvedené v článku 15 ods. 1 písm. c), sa použilo kritérium úrovne doménového mena (bod 83).

47 — Znovu pozri už citovaný rozsudok Pammer a Hotel Alpenhof, bod 84.

48 — PICHLER, R.: c. d., kapitola 25, bod 224, a ROTH, I.: c. d., s. 283.

66. Vyššie uvedené kritériá umožňujú súdu určiť, či je sporná informácia na vymedzenom území objektívne relevantná. Ak má totiž informácia objektívne relevantný dosah v určitom členskom štáte a ak je práve tento členský štát štátom, kde sa nachádza „centrum záujmov" držiteľa práva na ochranu osobnosti, zastávam názor, že súdy tohto členského štátu majú právomoc rozhodovať o žalobe o náhradu škody, a to v celom rozsahu škody spôsobenej protiprávnym aktom. Členský štát, v ktorom sa obidva tieto prvky sústreďujú, je zjavne miestom, kde sa súd nachádza v najlepšom postavení na účely posúdenia skutkových okolností a rozhodnutia vo veci v celom rozsahu. Uvedený súd bude s konečnou platnosťou súdom miesta, kde sa nachádza „ťažisko konfliktu".

67. Na záver navrhujem Súdnemu dvoru, aby konštatoval, že formulácia „miesto, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody" podľa článku 5 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v prípade porušenia práv na ochranu osobnosti informáciami šírenými vo viacerých členských štátoch prostredníctvom internetu v tom zmysle, že držiteľ práva na ochranu osobnosti môže podať žalobu o náhradu škody:

— na súdy členského štátu, kde má sídlo vydavateľ správy, ktorá porušila práva na ochranu osobnosti, pričom tieto súdy majú právomoc priznať náhradu celej škody vyplývajúcej z porušenia uvedených práv, alebo

— na súdy každého členského štátu, v ktorom bola správa šírená a v ktorom podľa svojho tvrdenia utrpel držiteľ práva na ochranu osobnosti zásah do svojej dobrej povesti, pričom tieto súdy majú právomoc priznať iba náhradu škody spôsobenej v členskom štáte súdu, na ktorý bola podaná žaloba, alebo

— na súdy členského štátu, v ktorom sa nachádza „ťažisko konfliktu" medzi majetkom a dotknutými záujmami, pričom tieto súdy majú právomoc priznať náhradu celej škody vyplývajúcej z porušenia práv na ochranu osobnosti. Pod pojmom „členský štát, v ktorom sa nachádza ‚ťažisko konfliktu'" sa rozumie členský štát, na území ktorého je sporná informácia objektívne a zvlášť relevantná a na území ktorého má zároveň držiteľ práva na ochranu osobnosti „centrum svojich záujmov".

VII — O tretej prejudiciálnej otázke vo veci eDate Advertising (C-509/09)

68. Svojou treťou otázkou sa Bundesgerichtshof pýta na rozsah článku 3 ods. 2 smer-

nice 2000/31 o elektronickom obchode na internete, ak sa uplatňuje na situáciu, akou je situácia v prejednávanej veci. Súhrnne sa pýta, či toto ustanovenie, ktoré stanovuje, že členské štáty „nemôžu z dôvodov spadajúcich do koordinovanej oblasti obmedziť slobodu poskytovania služieb informačnej spoločnosti z iného členského štátu“, obsahuje samo osebe pravidlo určujúce rozhodné právo alebo, ak to tak nie je, iba jednoduchý korektív obsahu vnútroštátneho práva uplatniteľného na spor.

69. Odpoveď na túto poslednú otázku vyžaduje najskôr niekoľko všeobecných poznámok.

70. Bundesgerichtshof nastoľuje túto tretiu otázku a formuluje ju týmto spôsobom, pretože má pochybnosti o rozhodnom práve v spore, akým je spor v prejednávanej veci. V podstate možno otázke rozumieť takto: harmonizovala smernica 2000/31 vnútroštátne medzinárodné právo súkromné tým, že zaviedla kolíznu normu, ktorá odkazuje oprávnený súd na hmotné právo členského štátu, v ktorom má sídlo vydavateľ? V prípade, ak by odpoveď bola záporná a Súdny dvor by sa domnieval, že takáto harmonizácia neexistuje, Bundesgerichtshof ďalej smeruje svoju otázku k pôsobnosti a dôsledkom („hmotnoprávny korektív“) smernice 2000/31 na nemecké medzinárodné právo súkromné, ktoré by sa teda uplatnilo v takom prípade, akým je vec eDate Advertising.

71. Ak je moje posúdenie správne, domnievam sa, že treba predovšetkým pripomenúť, aká je funkcia a štruktúra ustanovenia smernice 2000/31, ktorého sa otázka osobitne týka. Článok 3 tejto smernice pod názvom „Vnútorný trh“ stanovuje povinnosť, ktorá odráža bežný obsah slobody poskytovania služieb. Ustanovenie vyjadruje prostredníctvom nástroja sekundárneho práva záruku, ktorá je už stanovená v primárnom práve v článku 56 ZFEÚ a prispôsobuje ju osobitostiam, ktoré vyžaduje harmonizácia právnej úpravy elektronického obchodu. Prvý odsek tohto ustanovenia potvrdzuje uplatniteľnosť pravidiel členského štátu, v ktorom sa služba poskytuje, zatiaľ čo druhý odsek zdôrazňuje potrebu zohľadniť právne podmienky, ktoré už poskytovateľ služby splnil v členskom štáte, v ktorom má sídlo. Tento odsek opätovne a úplne jasne v súlade s judikatúrou Súdneho dvora zavádza povinnosť vzájomného uznávania [49]. Realizáciu slobodného poskytovania

49 — Pozri najmä rozsudky z 20. februára 1979, Rewe-Zentral, nazývaný „Cassis de Dijon“, 120/78, Zb. s. 649; z 10. novembra 1982, Rau, 261/81, Zb. s. 3961, a zo 14. júla 1988, 3 Glocken a Kritzinger, 407/85, Zb. s. 4233, a Zoni, 90/86, Zb. s. 4285. V oblasti slobody usadiť sa a poskytovať služby pozri najmä rozsudky zo 17. decembra 1981, Webb, 279/80, Zb. s. 3305; zo 4. decembra 1986, Komisia/Nemecko, 205/84, Zb. s. 3755, a z 25. júla 1991, Säger, C-76/90, Zb. s. I-4221.

služieb následne kompletizuje štvrtý odsek tohto článku, ktorý upresňuje dôvody, na ktoré sa môžu štáty odvolávať pri prijímaní výnimiek zo slobodného poskytovania služieb v dotknutej oblasti.

73. Domnievam sa, že predchádzajúca úvaha je ešte viac umocnená článkom 1 smernice 2000/31, ktorého odsek 4 stanovuje, že „táto smernica neustanovuje dodatočné pravidlá medzinárodného práva súkromného, ani sa nezaoberá súdnou právomocou“. To znamená, že text priamo nestanovuje pravidlá určujúce rozhodné právo alebo medzinárodnú súdnu právomoc v danej oblasti, ani takéto pravidlá neharmonizuje [50]. Z hľadiska medzinárodného práva súkromného ide v konečnom dôsledku o neutrálnu úpravu, ktorá nemení ani nezavádza nové kritériá na vymedzenie právomoci, rozhodného práva alebo uznávania predchádzajúcich súdnych rozhodnutí iných členských štátov [51].

72. Zdá sa, že vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti možno z formulácie posudzovanej otázky vyvodiť určitý rozdiel v porovnaní s tým, čo ustanovuje, alebo sa zdá, že ustanovuje, článok 3 smernice 2000/31 vo svojom celku. Uvedené ustanovenie, ako sme si mohli všimnúť, totiž definuje podmienky, za ktorých musia členské štáty upraviť určité hospodárske odvetvie, ktoré je súčasťou vnútorného trhu, tým, že vo svojom znení odráža obsah slobodného poskytovania služieb, ktorý zahŕňa, ako je dobre známe, povinnosť vzájomného uznávania. Uvedený článok však nezavádza pravidlo, ktoré by určovalo rozhodné právo a ukladalo členskému štátu, v ktorom sa poskytuje služba, povinnosť uplatniť vnútroštátne právo štátu, v ktorom je usadený poskytovateľ služby. Článok 3 smernice 2000/31 upresňuje iba obsah slobodného poskytovania služieb a podmienky, za ktorých sa musí uplatňovať technika vzájomného uznávania.

74. Povinnosť neutrality smernice 2000/31 v oblasti kolíznych noriem musí platiť aj pre výklad článku 3 tejto smernice, pretože sa systematicky uvádza už od jej článku 1. Okrem toho nič nenasvedčuje tomu, že článok 3 by mal predstavovať výnimku z článku 1.

75. Ďalšia presvedčivá indícia o tom, že smernica 2000/31 nepredpokladá odpoveď medzinárodného práva súkromného sa nachádza vo vnútroštátnych právnych systémoch, konkrétne v interných pravidlách preberajúcich tento text. Zo spisového materiálu vyplýva, že členské štáty prebrali článok 3 smernice 2000/31 rôznym spôsobom. Zatiaľ čo niektoré z nich zaviedli pravidlá určujúce

50 — V tejto súvislosti pozri MARTINY, D., in *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, zväzok 10, TMG § 3 Herkunftslandprinzip, 5. vydanie, Beck: München 2010, bod 36.

51 — Odôvodnenie č. 23 smernice 2000/31 opakuje rovnakú myšlienku dodávajúc, že „táto smernica nemá za cieľ ustanovovať dodatočné pravidlá medzinárodného práva súkromného týkajúceho sa kolízie zákonov, ani sa nezaoberá právomocou súdov; ustanovenia o uplatniteľnom práve navrhnuté podľa pravidiel medzinárodného práva súkromného nesmú obmedzovať slobodu poskytovania služieb informačnej spoločnosti, ktorá je ustanovená v tejto smernici“.

rozhodné právo [52], iné členské štáty si výslovne zvoli prebratie formu vzájomného uznávania [53]. V tomto druhom prípade si možno dokonca všimnúť, že niektoré právne poriadky prebrali vyššie citovaný článok 3 tak, že doslova citovali jeho znenie [54].

76. Navyše, taký výklad smernice 2000/31, z ktorého by sa vyvodilo pravidlo stanovujúce rozhodné právo, by bol v rozpore so súčasným stavom sekundárneho práva týkajúceho sa súdnej spolupráce v občianskych veciach. Je všeobecne známe, že nariadenie (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky („Rím II“) vylučuje zo svojej pôsobnosti „mimozmluvné záväzky vyplývajúce z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti vrátane poškodenia dobrého mena“ [55]. Prípravné práce pri tomto nariadení poukázali na značné rozdiely medzi členskými štátmi v tomto bode pokiaľ ide o kritérium, ktoré sa má použiť, čo viedlo k vylúčeniu pôsobnosti nariadenia a súčasnej snahe nájsť riešenie v novom legislatívnom návrhu Komisie [56]. Podľa môjho názoru je prinajmenšom nepravdepodobné, že nariadenie č. 864/2007 by pristúpilo k vyššie uvedenému vylúčeniu svojej pôsobnosti, ak by už smernica 2000/31 stanovovala pravidlo harmonizujúce vnútroštátne pravidlá určujúce rozhodné právo v danej oblasti.

77. Z tohto dôvodu a s prihliadnutím na vyššie uvedené argumenty navrhujem Súdnemu dvoru, aby v prvom rade odpovedal v tom zmysle, že článok 3 nezavádza harmonizáciu, ktorá by pre členské štáty stanovovala kolíznu normu.

78. Vnútroštátny súd napokon uzatvára svoju tretiu otázku tým, že sa subsidiárne pýta, či článok 3 ods. 2 smernice 2000/31 predstavuje „hmotnoprávny korektív, ktorým sa obsahovo modifikuje a prispôsobuje na požiadavky krajiny pôvodu hmotnoprávny výsledok práva, ktoré bolo podľa vnútroštátnych kolíznych noriem stanovené za rozhodné právo“.

79. Ako už bolo zdôraznené vyššie, za touto otázkou sa skrýva koncepcia článku 3

52 — Je to prípad Rakúskej republiky, Francúzskej republiky, Luxemburského veľkovojvodstva, Českej republiky, Poľskej republiky, Portugalskej republiky a Slovenskej republiky.

53 — Spolková republika Nemecko, Belgické kráľovstvo, Cyperská republika, Dánske kráľovstvo, Estónska republika, Fínska republika, Helénska republika, Maďarská republika, Írsko, Talianska republika, Lotyšská republika, Litovská republika, Maltská republika, Holandské kráľovstvo, Španielske kráľovstvo, Švédske kráľovstvo, Rumunsko a Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska.

54 — To je práve prípad Spolkovej republiky Nemecko.

55 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 11. júla 2007, Ú. v. EÚ L 199, s. 40, článok 1 ods. 2 písm. g).

56 — ÁLVAREZ RUBIO, J. J. (ed.): *Difamación y Protección de los Derechos de la Personalidad: Ley Aplicable en Europa*. Aranzadi, 2009.

smernice 2000/31, ktorá z nej robí pravidlo medzinárodného práva súkromného. Keďže sa vylúčilo, že vyššie citované ustanovenie je kolíznou normou, je zrejmé, že toto pravidlo neharmonizuje režim stanovenia rozhodného práva uplatniteľného na prípad, o aký ide v prejednávanej veci. To však tiež neznamená, že článok 3 sám osobe nepredstavuje pravidlo korigujúce vnútroštátne ustanovenie týkajúce sa rozhodného práva. Ako sa uvádza v bodoch 71 až 73 týchto návrhov, vyššie citované ustanovenie iba stanovuje režim harmonizácie slobodného poskytovania služieb v oblasti elektronického obchodu. Súd, ktorý uplatňuje techniku vzájomného uznávania v spore s medzinárodným prvkom, neuplatňuje právnu úpravu štátu poskytovateľa služby, ale musí sa uspokojiť s predpokladom, že sú dodržané pravidlá týkajúce sa služby v tomto štáte, pokiaľ neexistujú dôvody, ktoré by odôvodňovali iný postup [57]. To nebráni tomu, aby štát sídla súdu, pokiaľ to odôvodní, stanovil dodatočné opatrenia na účely ochrany určitého majetku, ktorý si zaslúži osobitnú ochranu (pozri odsek 4 tohto článku 3). V žiadnom prípade sa však neuplatní právo členského štátu pôvodu a štát sídla súdu tiež nie je na základe smernice povinný osobitne stanoviť korektív medzinárodného práva súkromného na účely prijatia opatrení, ktoré by boli viac ochranné.

80. Podľa môjho názoru preto tiež nie je možné potvrdiť, že cieľom článku 3 smernice 2000/31 je stanoviť harmonizovaný vecný korektív uplatniteľného hmotného práva. Článok 3 nebráni členským štátom, aby v rámci voľnej úvahy, ktorú im zveruje táto smernica a článok 56 ZFEÚ, stanovili opatrenia chrániace záujmy, ktoré si zaslúžia osobitnú záruku na základe výnimky zo zásady slobodného poskytovania služieb. Nemecký zákonodarca má preto právomoc takéto výnimky stanoviť prostredníctvom dodatočných opatrení alebo prípadne prostredníctvom ustanovení korigujúcich rozhodné právo. To však neznamená, že smernica 2000/31 vopred stanovuje riešenie problému z hľadiska kolízie zákonov.

81. Domnievam sa preto, že článok 3 smernice 2000/31 sa má vykladať v tom zmysle, že nestanovuje kolíznu normu ani „hmotnoprávny korektív“. Uvedené ustanovenie konkretizuje legislatívnu harmonizáciu slobodného poskytovania služieb uplatňovanú na elektronický obchod, pričom zároveň umožňuje členským štátom, aby v rámci voľnej úvahy, ktorú im zveruje smernica a článok 56 ZFEÚ, stanovili opatrenia chrániace záujmy, ktoré si zaslúžia osobitnú záruku na základe výnimky zo zásady slobodného poskytovania služieb.

57 — Pozri SÁNCHEZ LORENZO, S.: *Derecho Privado Europeo*. Comares: Granada 2002, s. 137 a 138, a SONNENBERGER, H. J.: Europarecht und Internationales Privatrecht. In: *Zeitschrift für Rechtsvergleichung, Internationales Privatrecht und Europarecht*, 1996, s. 3 a nasl.

VIII — Návrh

82. Vzhľadom na uvedené úvahy navrhujem Súdnemu dvoru, aby na otázky položené Bundesgerichtshof a Tribunal de grande instance de Paris odpovedal týmto spôsobom:

1. Formulácia „miesto, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody“ použité v článku 5 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v prípade porušenia práv na ochranu osobnosti informáciami šírenými vo viacerých členských štátoch prostredníctvom internetu v tom zmysle, že držiteľ práva na ochranu osobnosti môže podať žalobu o náhradu škody:

   — na súdy členského štátu, kde má sídlo vydavateľ správy, ktorá porušila práva na ochranu osobnosti, pričom tieto súdy majú právomoc priznať náhradu celej škody vyplývajúcej z porušenia uvedených práv, alebo

   — na súdy každého členského štátu, v ktorom bola správa šírená a v ktorom podľa svojho tvrdenia utrpel držiteľ práva na ochranu osobnosti zásah do svojej dobrej povesti, pričom tieto súdy majú právomoc priznať iba náhradu škody spôsobenej v členskom štáte súdu, na ktorý bola podaná žaloba, alebo

   — na súdy členského štátu, v ktorom sa nachádza „ťažisko konfliktu“ medzi majetkom a dotknutými záujmami, pričom tieto súdy majú právomoc pri-

znať náhradu celej škody vyplývajúcej z porušenia práv na ochranu osobnosti. Pod pojmom „členský štát, v ktorom sa nachádza ‚ťažisko konfliktu'" sa rozumie členský štát, na území ktorého je sporná informácia objektívne a zvlášť relevantná a na území ktorého má zároveň držiteľ práva na ochranu osobnosti „centrum svojich záujmov".

2. Článok 3 smernice 2000/31/ES Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode sa má vykladať v tom zmysle, že nestanovuje kolíznu normu ani „hmotnoprávny korektív". Uvedené ustanovenie konkretizuje legislatívnu harmonizáciu slobodného poskytovania služieb uplatňovanú na elektronický obchod, pričom zároveň umožňuje členským štátom, aby v rámci voľnej úvahy, ktorú im zveruje táto smernica a článok 56 ZFEÚ, stanovili opatrenia chrániace záujmy, ktoré si zaslúžia osobitnú záruku na základe výnimky zo zásady slobodného poskytovania služieb.